

Plymouth, Pa. 24 Rugsjancio.

„Tėvynės Sargas“ num. 7 praneša, kad latviai katalikai, gyvenanti Vitebsko gubernijai jau išsiprasė atgal savo knygoms lotyniškas raides ir jau sziam metui 1898 išleido kalendorių lotyniško mis raidėmis. Priegtam jie rengia išleisti jau ir laikraštį lotyn. raidėmis Petrapilėje. Latviams tapo užgintos lotyn. raidės kartu su lietuviais, o primėtos rusiškos. Latviai liuteriško tikėjimo, kad nepriimtu rusiškų raidžių, pasiskyrė sau vokiszkas raides spaudai, nors visus rasztus ir rankraszczius raszo lotyn. raidėmis. Latviai katalikiszkio tikėjimo nepriėmė rusiškų nei vokiszkų raidžių, o pasiliko prie lotyniškių, ir lygiai, kaip ir lietuviai visokias savo knygas spaudino Prusūse, kurių įgyjimas jiems daug daugiau kasztavo negu lietuviams, nes jie, daug atokiaus gyvena nū Prusų rubežiaus, tai-gi Vitebsko gub. Latvių katalikų yra daug mažiau negu lietuvių, ir matyti, kad jie lietuvius jau pralenkė atgavime savo spaudos. Isz to matoma, kad latviai labiaus rūpinasi apie savo apszvietimą ir reikalus. Kiek teko patirti, tai labai mažai praszymų tapo padūtu, reikalaujančių sugrazinimo spaudos lotyn. raidėmis. Tokie praszymai buvo padūti vien sodiecių tiktai. Inteligentai ir kuningai vieszai prie to dalyko visai neprisidėjo bijodami Siberijos. Be abejonės, jei butu prisidėję ir mūsų apszvietunai prie sodiecių, gal jau ir mūsų spauda būtų sugrazinta kaip latvių. Isz Petropilės rászo į „T. S.“, kad Grūdžio mėn. 1898 m. ministrų komitetas (vidurinių reikalų, apszvietos ir szy. sinodo) sutarę atidūti lietuviams spaudą lotyn. raidėmis, nori tiktai žinoti kas tūmi užsiims ir kas ką spaudins. Kitas vėl raszo, buk lietu-

viszką spaudą visai atmetę. Tuli kaltina lietuvius už jų vangumą. Jeigu būtų daug praszymų suėję laike ciecoriaus karunavojimo, be abejonės jau turėtumėm savo spaudą. Paveikslų matome visur daugybes, bet nelaimė, kad jų nepasekame dėl savo tingiuytės ir egoizmo, mums nerupi brolių gerovė.

Paszalpai užsitarnavusio rasztininko, kuriam renkame aukas, paaukavo:

I. J. Grieszius isz Union City	\$1,00
XX.	—25
Isz Foxcroft, Me.	
Jonas Klimaviczius	—25
Kaz. Klimaviczius	—25
Ant. Sederoviczia	—25
Salomon. Ausziura	—25
Jurgis Mikutaitis	—20
Mikolas Stalmokas isz Rumford Falls, Me. paaukavo:	
Paszalpai rasztininko	1—
Dėl „T. M. D.“	1—
Paminklui kn. A. Burbos	1—
„Vienybės“ redakcija priima ir tolesnes aukas.	

Isz Lietuvos.

Suvalkų rėdyba. Verszių kaime, Sintautų valsez., Naumieszcio pav. gyvena nekoksai vokietėlis, plecininkas, pravardė Kondzengis, ant kurio sako, kad jisai kaip kam pakeri ar gyvūlį, arba ir patį žmogų, ant kurio tur kokį piktumą. Ar isztiesų jisai gal tai padaryt, neketinu aiskinimu to užsiimti; tiek tikt pasakysiu, kad tarp tamsių žmonių viskas yra galima. Ir jeigu tiktai kurį gyvūlį arba ir nekuri isz tų tamsunėlių suspaudžia kokia netikėta ir kaipno daktarkų ar daktarų nepermanoma liga, tai jau be abejo beda pūla ant „užkerėtojo“. Užkerėtojas-gi tas prijausdamas, kad isz tos, ant jo metamos kaltės, gal kartais pasinandot, gal ir pasirupino atrast kokį tai vaistą, nū ku-

rio gal umu laiku rasti kokia nors liga pas gyvūlį ar žmogų. Kaip tokį vaistą jam pasisėka idūt — palieku jo gudrumui. Asz-gi tiktai tiek težinau ką mą pasakojo sena mano močiutė ir kiti senesni žmonės. Nū tų asz girdėjau, kad pas tą tai ir tą, tada tai ir tada rado arklių rindose; kiaulių loviūse ir kitur įmėstus szmotus mėsos, kraujais aptaszkiyta... ir nors gryniausiu javu szertum gyvūlį, — jis vis perkritęs, suszilęs... ir pastimpa.

Beveik panaszus darbas virszui paminėto užkerėtojaus pasirodė sziose dienose bėgančio mėnesio: pas plecininką Čerą, Pavilktnių kaimo, taip pat Sintautų valsez. visai be jokio reikalo atvažiavo paminėtasis Kondzengis, ir, nieko daug nesakęs vėla iszvažiavo. Tūjaus po jo atsilankymo žinduks kumėlys pradėjo nežysti kumelės. Ką žmogus Čeras su savo paczia neprisitrusė o negalėjo įžindyti ir gana; pamiltą pieną kumelės gėrė, o patsai nežindo; o kumelė labai pieninga. Įpykus Čerionė buvo norėjęs tūjaus bėgti pas Kondzengį ir koliojimu ar muzimu priversti „atkerėti“ jos kumelę, bet paklausius rodos savo vyrō, nubėgo pas kaiminą rodos klausiti. Toji pasakajo koki vaistai yra naudingi tokiam atsitikime ir liepė bandyti pacziai „atgriebti“. Nežėne, ar tie vaistai pagelbėjo, ar pats „užkerėjims“ dingo o gal pati sav liga netikėtoji perėjo, — tikt tiek, kad kumeliuks po kelių dienų jau vėl pradėjo patsai žysti ir žinda. Čerionė vienok turėjo savo piktumą palieti: nusitaikius nukumpė pas Kondzengį ir, kaip pati gyjęsi szvarei jį apkoliojus už „pakerėjimą“ jos kumelės ir kumelaitės. Čerai — liuteronys. Čerionė-gi karszta mukarė, kuri tai sekta labai smagei prasiplatinus tarp aplinkinių liuteronų. Nėr to nedėldienio, kad vienur ar ki-

tur jie neturėtų susirinkimo, ir skuba czion pėsti ir vaziūti. Pereitą pavasarį, užskundus Szakių liuteroniszkam kuningui, vietinė valdzia buvo pradėjęs jūs persekiot ir Pakorbudzių kaime pas tulą sektautą Sintautų zemskiai buvo sūėmę tris mokytinius mukarių ir pristatę į Naumieszcio kalinį. Bet paimtiejie neilgai gavo tupėt, nes turtingesniejie isz mukarių apkrovė Naumieszcio pavieto abu virsziuinkus (zemskių ir pavieto nacelninkus) kiausziniais, suriais, kumpiais, piningais ir kitūmi kūm, ir nematant tokiu būdu pavieto virszininkam suimtiejie dienos laiku sav drąsiai ėjo isz kalinio.

Sintautai Naumieszcio pav.

Iki sziol Sintautūse yra tris krautuvelės: vieną laiko lietuovys, (kaimo žmogus, metai da tikt kiti iszėjęs isz kaimo, ir jau sekasi dabar nei szio nei to) ir du — žydai. Kaip girdėt da vieną rengesi uždėt. ir-gi lietuovys, parėjęs szį pavasarį isz Amerikos. Jau ir stubas tur nusipirkęs, bet su uždėjimu krantuvės, kas tai da nesiskubina. Gal ir visai neuzdės, kaip nū ko girdint. Bet ir but geriau, nes dėl Sintautų ir dabar esanczių užtenka. Reikia žinot, kad esant arti Naumieszcio (2 mylios) ir visad prie gero kelio (plentas nū pat Sintautų) kožnas, kam ko daugiau kiek prireikė tenai nuvaziūja, kadan-gi tenai tikisi pigiau ir geresnį bei patinkamesnį tavorą įgauti. Antra, ir Szakiai netoli (8 viorstai); o kaip tikt sykį bus padarytas plentas nū Sintautų, tai Sintautams vėl daug nutrauks. Užsiminiau apie plentą. Matot jau nū pernai rudens daro tokį ir iki sziol apart uždraudimo daromu plentu vaziūt, jokios kitokios žymės to plento taip kaip nei nematyt. Sako, kad szijmet tiktai po galutį pada-

ryšę nū Szakių ir Sintautų, o paskui, da kada nors, ir visai suvienys Sintautus su Szakiais taip nū senei laukemu plentu. Kaip greit tas laukimas įvyks, sunku įspėti. Maskolija, matot, tai ne taip kokia szalis; ezion viskas isz palengvo, sū didžiu apsimislėjimu, su prigulincziu atlyginimu, su didžiu žmonių nus... ketinau iszdriest pasakyt nuskriaudimu viskas atsilieka. Bene tai, — sako maskoliszkas urėdininkas, — yra nuplėszimas žmogaus, jeigu jis, nesuprasdamas apie tai, mažai ką jaučia kokį nors ant jo sprando uždėtą jungą. Tokia, matot, maskoliszkų urėdininkų, pradedant nū paties kelmo ir žemiausiamjam isz jų, logika, ir atstovėt priesz tokią, papaikusei drutą, galybe ne tikt asz, bet nieks szia dien negal. Nei nesznėkesim daug apie tą galybę, grįžsim bevelųj' prie plento ir užbaigsim tūm, kad vardą „plentas“ jau jis nū senei tur, ir plentpiningiai jau kelints mets už jį mokami, o kad jis nesistojo da iki sziol „plentu“ tai jus ne jo kaltė. Kaltė gu li labiausiai ant gubernatoriaus, kuris mus gubernijos plentpiningius ar į kitas gubernijas iszdūda, ar pats visai ant ko kitko iszleidžia. Girdejau nū vieno iszmintingo ukininko, kad plentpiningių už neūžgimusį da nū Szakių ant Sintautų plentą sude dama kas mets tiek, kad labai viorstą kogeriausio plento galima padaryt. O juk plentpiningiai mokami už jį jau net asztuntas metas. Bet ką gi daryt, tad vis ne taip pyragška kepa kaip nori. Kiek metų atgal ant to neva jau plento žmogus sav galą rado, pailsės bebrisdamas purvynę pavasario laiku; o kiek arklių zydeliai pavasario dumblynus klampoiant ezion nustipdino. Bet nutilkim apie tai, — susimils jau pons gubernatorius ir bus taip, kaip mums rodos

kād reiktu but.

Vertėtų, mą rodos, da keletą žodžių isztart ir apie Sintautų zemskius. Pirmiausiai dabar pasakysiu, kad dėl Sintautų trijų zemskių per daug. Sakau per daug, matot vienam valseziui maityt tris tokius ponus kadūnius su jų diktoms szeinynoms, ir algas sudėt, tai ne jūkai. Algos rodos ne daug, kaip isz syk pamislį; nes jiems trims ir vienam arkliui reik sudėt kas mėnesis apie 43 rublius. Bet pamislį, kaip tie 43 rub. sunkiai uždribami, labai jau didelė kruva piningų pasidaro; o kad nors tie piningai but ant ko naudingo apvercziami tai da but kas kita, bet tikt pamislį, koki už tūs piningus gaunami grasus maskolberniai ir priegtam sznipai, piktums ima ir ranka dreba ant tų piningų. Tą jų grasumą koznas valseziaus ukininkas žino ir sznekėt apie tai nei neušimoka. Bet koki jie kaip kada bjaurybės pasirodo, negaliu užtylėt nors ir labiau norėčiau. Skubinūs. Andai nuejės į valseziaus rasztinyezią, užsisznėkau su vienu labai brangiu mą draugu. Taip mudviem besznėkucziūjant įėjo į rasztinyezią žmogus isz tolimo valseziaus kraszto ir, parodęs rasztininko pagelbiuinkui korceiukę su paszaukimu jo į rasztinyezią, klausė dėl kokio reikalo jis szauktas. Rasztininkėlis paziurėjo ant numero, susirado jam zinomas knygas ir pavartęs pasakė, kad jis esąs nubaustas už tai, kad zemskiai pas jo stubą nepatėmijo baczkos su vandeniu ir buzoko. Pasikasė žmogelis pakauszį ir po valandos tylos prabilo: tai turbūt užpyko, kad andai nepavežinau jūdvių, dėlto ir sztriūpą užraszė. Juk asz tą syk sakiau jiedviem, kad mielai pavežycziau kad arkliai ne but nuakėti, bet jūdu tikt mat turėjo nusztriūpūt ir gana. Ugi ar daug tos

sztriūpos reiks mokėt?“ Pasakius rasztininkycziui, kad tas prigul nū rasztinyezios, ir galima bausti pradedant nū 25 kap. ir toliau, iszėmė tiek ir užmokėjo.

Na ar tai ne szunsnukiai. Juk koznas tai žino, kad apsisergejimas nū ugnies yra reikalingas, bet dėlko tie zemskiai neraszo tiems bausmių, su kuriais iszvien geria ir ant maisto gauna? Juk, užtikrįt galiu, kad ir pas tūs to viso nerasi. O jeigu ant tų neraszo, tai kam ana nekaltąjį žmogų bausti. Sztai da ir kits jų szuniszskums. Ipykę jau nū seniau ant vieno ukininko, kuris jiems nei gero žodžio nedūda, padavė jį į sudą, buk jo szū nepririsztas ir per upelį bala neiszpilta. Negavus tam žmogui paszaukimo (pavieskos) į sudą nežine dėl kokios priezasties, nusudijo mokėt 3 rub. bausmės. Skusti tą žmogų į sudą prigundė jūs tulas vokitėlis, kuris taip pat supyko ant paminėto ukininko. Minėtas ukininkas ketina nemokėt prisudjtos jam bausmės ir reikalaut sudo isz naujo provą daryt ir jį patį paszaukt. Pereitą sykį sudo rasztininkas turbūt visai į kitą kaimą užraszė paszaukimą minėto ukininko, nes toks paszaukimas pateko dabar netikėtai jo rankosna su jo vardu ir pravarde tikt ne isz to kaimo.

Minėtas ukininkas ketina nū savęs statyt liudininkus, kurie darodys, kad jo szū visad riszta is, o jeigu kada zemskiai iš matė pas jį palaidą szunį, turbūt isz kitur atbėgo, ne susiedų esant kalė. Zemskį gi už neteisingą prisieką žada padūt pas tyrinėtąją (sliedozatelių). Už neteisingą prisieką rando tiesos baudžia Siberija.

Tam panaszių zemskių szunybių ir daugiau galėtumė at rast. Bet bus ant szio sykio ir tiek gana, nes ir isz to matyt visas jų bjaurumas. Juk

labai pas retą ukininką rasime pririszta szunį, bet mat ant tų zemskiai netur piktumo.
Kaplys.

Du milijonu ant metu.

Kadangi žmonės per sa, pabando ir vėl perka tai patikrina, kad jie yra užganėdinti. Žmonės Suvienytose Valstijose dabar perka CASCARETS CANDY CATHARTIC mažiausia du milijonu dėzuczių ant metu, be abejonės bus trys milijonai priesz naujus metas. Tai reiszkia, kad CASCARETS yra labai gera gydykla dėl czestyjimo žmogaus kraujo ir suregulavojimo vidurių. Visose aptlekose 10c., 25c. ir 50c. už dėzutą, nes tai gvarantuojama.

Isz Kitur.

Karė tarp Amerikos ir Ispanijos yra jau užbaigta. Abi szalys krausto savo kareivius isz karės lauko namon. Abi szalys, apgarsinus paliaubas, nusidžiaugė, bet radosi ir tokių virszininkų, kurie isz to nepasiganėdino ir norėjo kraują tolyn gožti. Gen-gub. Blanco ir visa autonomiszka ministerija, Havanoi, atsisakę nū savo vietų dėlei padarymo paliaubų. Ispanijos valdzia Blanco atsisakymo nepriėmusi. Ispanija paskyrusi tam tikrus urėdninkus, kurie rupiusis už greitesnį iszkraustymą savo kareivių nū Kubos ir Porto Rico. Kokia valdzia bus Kuboje pasitraukus ispanams, niekas dar nežino. Prezidentas McKinley keta su parlamentu ir senatu apie tai pasiteirauti. Jeigu Amerika užsimanytu viską savotiszškai įrengti ir atmesti kubiecius, nežine ką ant to kubiečiai sakytu. Kubiecių kariaujančios pajiegos taipgi nustojo priesz ispanus kariavę padarius Amerikai su Ispanija paliaubas.

Pilipinūse Amerikonai užimdami Manilą sugavo 6000 ispanų. Paimant miestą amerikoni nuzudę savųjų 46 ir 100 suzeistų turi. Ispanų esą užmusztų į 200, o 400 suzeistų. Amerika su Ispanija karę rods jau užbaigė, bet Pilipinūse su pasikelėliais turi darbą. Pasikelėlių tenais yra toli daugiau, negu amerikonzskų pajiegų ir jie keta dabar pradėti karę su amerikonais. Nors

karė užbaigta yra, taciaus amerikona siunczia į Pilypinus daugiaus kariaunos dėl išlaikymo tvarkos ir atsiginimo nū pasikelėliu.

Paczoje Ispanijoi esąs įvykęs ir pakajus. Dėl paliaubų padarymo, kaip laikraszcziai pranesza, keta nei karlistai nesikelti. Visi žmonės esą užganėdinti iš sustabdymo karės. Ispaniszki kareiviai, kuriūs amerikona sugavo, taps veikiausiai išsiusti Ispanijon. Daugelis jų nenori grįžti ir keta liktis Amerikoje.

Amerika dabar veda tarybas su Kanada dėl Alaskos rubezių, žvejybos, pervežimo tavorų, lygių tiesų dėl ukėsų vienoje ir kitoje szalyje, išdavimo prasikaltėlių vienos szalies kitai ir tt. Tarybos atsilieka Quebec, Kanadoje, kur abi szalys turi po szesziš kamisorius,

Italija. Ilgai buvęs ramus Vezuvijus vėl atgijo. Keturiš sriovės ugnines lavos, išsiliejo aplinkui kalną su greitumu 400 mastų per valandą. Visi medžiai ant kalno Somma tapo sudeginti. Iš vidurinės skylės girdima yra nūlatiniai griausmai ir eksplozijos, bei metimas laukan ugninio purvo ir liepsnos.

Anglija ir Maskolija. Kūmi tolyn, tūm labyn kyla nesutikimai tarp tų dviejų vieszpatyscziau, už Kinija. Anglija nū senovės buvo išplatinusi savo įtekme Kinuse, kurią dabar Maskolija iš visur paszalina ir tame gėlbsti Maskolijai dar Prancuzija. Ką Anglija buvo nū Kinų išderėjusi, tai patyrus Maskolija tūs derėjimus paszalino ir pati užemė Anglijos vietą. Abi vieszpatystės žino, kad be karės neapsieis. Anglijos kapitalistai statei reikalauja karės. Maskolija-gi rengiasi į karę. Maskolijos valdzia apgarsino,

kad visi kareiviai, kurie 3 metus yra kariumenėje tarnavę, gaus dovanai kelione, ir nugabenimą arklių, jaučių, karvių bei kitokių žemdarbystės įrankių į Kinus, kurie norės tenai išskeliavę tverti kolonijas užimtuse Kinijos krasztuse, idant atsitikus reikalui turētu po ranka išlavintus kareivius. Ant Maskolijos paliepimo Danija drutina savo pakrantes ant pertakos iš Atlantiko į Baltjures, kad laike karės negalētu per ją perplaukti Anglijos laivynė. Susikirtus Anglijai su Maskolija butu baisus kraujo gozimas.

Tikras daigtas del tavęs.

Užtikrinimas, kur nieko nepražudys! Galyos skaudėjimas, liežovio, — niežal ir truketanczial kitokių ligų, kaip tai užsilalkimas vidurių, sužlugimas kepenų gali buti išgydytoms, imant CASCARETS CANDY CATHARTIC. Tai vis atnaujina. Parsidūda kožnoi aptiekot; jei nepagvyds, pinigų gražiname. C. C. C. pabandyk dėžutę sziaūdien, nes yra teltisgal, 10c., 25c. ir 50c. Pabandydas dėl žinios dovanai

Dalis darbu.

— *Rankin, Pa.* American Steel & Wire Co. pradėjo pilną laiką dirbti po 6 mėnesių stovėjimo.

— *Sharon, Pa.* P. L. Kimberley'o geležies liejinyčia, kuri stovėjo nū 6 metų, dabar perėjusi į kitas rankas tampa taisoma, kur pašibaigus taisymams pradės dirbti.

— *Denver, Colo.* Colorado Iron Works savo darbavietėse dirba be pertukio, nes turi gagnetinai užpraszymų ir darbininkai tikisi turėti darbo net per žiemą.

— *Plymouth, Pa.* Vietinis brėkerys No. 11 po 5 mėnesių stovėjimo praėjusį utarninką vėl pradėjo dirbti. Apie 1000 darbininkų gavo darbą, tarp jų daugelis ir lietuvii.

— *Pana, Ill.* Kalnakasių straikas tęsėsi tolyn. Skabsai dirba sergiami detektyvų po 30 ct. už toną. Žmonės budami išbadeję nebijo nei gręsi-

mo straikierių, nežiuri nei mažos algos, bile tūmi kartu ką uždirbtu ir turētu pavalgyti.

— *Bear Creek, Ky.* Czionai buvo sustraikavę kalnakasiai reikalaudami didesnės algos. Darbininkai išvažinėjo į kitas vietas įsiskoti darbo, ir kada didėji dalis buvo išvažinėję, pradėjo pilną laiką dirbti priimdami pigesnius darbininkus.

— *Springfield, Ill.* Czionai sustraikavo 5000 kalnakasių apielinkeje Chicago-Virden dėlei numažinimo algos. Kalnakasiai reikalavo po 40 ct. už toną, bet nusileido pakiaus ant 36 ct., bet kasyklų savininkai dabar nenori nei tos mokėti. Jeigu kapitalistai mėgins priimti prie darbo kitus darbininkus, tai pakils didis sumisziimas.

— *Scranton, Pa.* 200 darbininkų Cliffs Works Dickson Co. sustraikavo reikalaudami didesnės mokes ties. Kompanija turi daugelį apsteliavimų ir bene prisilenks ant darbininkų reikalavimo.

— *Mt. Carmel, Pa.* Naujasis brėkerys prie kasyklų Midvalley bus pabaigtas apie pabaigą Rugsėjo, kur daugelis darbininkų gaus darbą.

— *Syracuse, N. Y.* Strai- kūjanti ant strytkarių motormonai ir konduktoriai straiką išlaimėjo. Kompanijos netikt ką atsiskakė nū savo reikalavimo, bet turėjo dar išpildyti straikierių reikalavimą.

— *Saginaw, Mich.* Vietinė miesto valdzia užtvirtino 8 valandų darbo laiką urėdisz- kai. Niekas neprivalo pasamdytoją dirbti ilgiaus, kaip 8 valandas.

— *Nyak, N. Y.* Czionai sustraikovo Haverstraw plyt-

nycziš darbininkai reikalaudami didesnės algos. Plytnycziš savininkas pasikvietė szerifą ir 60 apginklūtų razbaininkų išzvaikė straikierius, kurie atėjus skabsams dirbti su akmenais anūs išzvaikė ir plytnycziš langus išzdauzė.

— *Springvalley, N. Y.* sustraikavo Dunlapo dirbtuvės szilkų audėjai, kurie dirbo nū stukio už mažą algą, kurią darbdavys norėjo dar sumažinti.

— *New York.* Strai- kūjanti vaikų rubų siuvėjai skaitliuje 3700 visi sugrįžo prie darbo, nes darbdaviai pakėlė algas.

Nū seno jau laiko strai- kūja visi darbininkai „International Association Press“ firmos R. Hoe & Co. reikalaudami didesnių algų. Firma vieton straikierių parsikvietė visus kitus darbininkus, skaitliuje 600, kurie porą sanvaiczių padirbę lygiai sustraikavo. Firma į antrųjų straikierių vietą vėl nori parsikviesti naujus darbininkus.

— *Oshkosh, Wis.* Strai- keriai sugrįžo prir darbo nes darbdaviai pakėlė jiems algas. Straikas tęsėsi 3 mėnesius.

— *Cleveland, Ohio.* Czionai strai- kūja visi darbininkai „American Steel & Wire Co.“, bet darbdaviai noredami pradėti darbą pasikvietė 30 lenkų ir vedė į pabirką, kuriūs strai- keriai išzvaikė.

Vienas skaitlininkas suskai- tė Amerikoje į 200 visokių korporacijų ir trustų, kurie turi kapitalo \$3,662,000,000. Tame nėra dar įtraukti trustai naujai užsideję. Matoma, kad trustai arba didelės susivieny- ję korporacijos turi didesni kapitalą, negu pavieniai. Išro- do, kad po tulam laikui nebus Amerikoje nei vienos savysto- vės dirbtuvės ir viskas sueis į

trustus, susivienijimus kapitalistų. Prie pavienių atskirųjų dirbtuvių geriausiai yra darbininkams, negu dirbant po trustais, kurie priverčia darbininką dirbti už dyką. Taip dauginantėsi ir koncentruojantėsi kapitalui, smarkiausiai plėtosis socializmas ir nubadėję darbininkai bus priversti pakelti maizstus dėl dūnos kasnio.

Kiekvienas taip sako:

CASCARETS CANDY CATHARTIC yra ta-
 etobuklingianėis gydyslos szio amžiaus iszradim-
 mūso, turi garų smoką, gydo lagalacel ir tikrai
 inkstus, kepenis, bilvą ir cizyatyja visą sistemą,
 praszalina poraszaliną gydo galvos skandėjimą,
 drėgy ir užkietėjimą vidurių.
 Pirk džiūtą C. C. C. azipilien, 10, 25, 50 cen-
 tų. Randasi visose aptiekose ir iszjodymą gva-
 rantuoja.

Isz Amerikos.

G a z o g a u s u m a s
Isz vidurių žemės.

Baldwinsville, N. Y., netoli Syracuse, tapo atradimo versmė gazo (dujų) bene didžiausia ant svieto. Szuliny turi gilumo 2200 pėdų ir kada dar gręžimas buvo bėgyje, pasidarė didelė eksplozija ir iszmetė gražtą su visoms maszinerijoms laukan į orą ant 175 pėdų augszcziio. Laike 24 valandų iszsiveržė dujų isz vidurio žemės nū 10 iki 15 milijonų pėdų. Kaukimas veržencziosi gazo laukan yra girdimas visoje apielinkeje. Kapitalistai taisosi taji gazą sunaudoti apszildymui namų ir virimui valgio miestūse nuvesdami taji dūdomis.

„Vienybėje“ (benė 1892 metų) buvo žine isz Udrijos (Suvalkų gub.), kur ukininkai kasė szulinį labai gily, nes Udrijos bažnytkaimis stovi augsztoje vietoje ir neturi nei vieno szulinio, gręždami pri-gręžė labai kietą slūgsnį ir taji pergręžus pradėjo veržtiesi gazai, nū kurių sūjaus apalpo ant dugno esantis žmogus o virszui esantieji girdėjo didį kaukimą. Szulinį skubina užvertę, bijodami, kad neatsidarytu pragaras. Aiszku, kad tenai turėjo buti gazų sriovė.

P a v a r g e

m o k s l i n c z i a i .

Į Chicago's labdarystės namus atėjo paszalpos reikalavimas mokintas graikas, Sole-ras J. Geordiades, profesorius senoviszkų kalbų ir kliasizkos literaturos. Nabagas neturi ką pavalgyti. Pametė savo užsiėmimą ir pradėjo pardavidėti neszioldamas obuilius ir kitus vaisius, bet neužpelnė ant pramitimo. Kitas vėl toks senoviszkų kalbų mokiniojas prancuzas, ir minta isz labdarystės namo. Jisai buvo profesorium 30 metų Europoje, ir sziaudien turėdamas 60 metų turėjo pasidūti ant labdarių malonės Chicagoje. — Su senoviszkoms kalbomis sziaudien negali jau užsipelnyti pragyvenimo, nes niekas nenori anų mokintis. — Dar vienas garsus profesorius kolegijos užsiima fiziskiu darbu, kurį jam suteikė labdarystės namo virszininkai, kur jis užsipelėjo po \$8,00 kas sanvaitė.

Didelis trustas.

Chicagoje susivienijo 13 alaus leidinyezių į vieną, kurios iki sziolei vedė savo reikalus kiekviena atskiriai. Nū dabar kėravys jomis vienas centralizskas komitetas. Kapitalas jų isznesza į \$9,100,000. Vardas trusto bus „United Brewers Co.“ Vadovai tosios organizacijos rupinasi apie pakėlimą prekės ant alaus, nes neturi konkurentų dabar.

Valdžia dalina žemę.

Minuesotos valstijai, tarp Duluth ir Crookston, valdžia iszdalins 367,000 akry žemės apsigyvenimui naujokų farmėrių. Tasai apskritys apima 16 kaimų ir yra dalia rezervacijos indijonų Red Lake. Dalinimas prasidės 5 Spalinį. Butu verta nors vienam lietuviui ten nuvykti ir apziurėti taje žemę, o esant gerai, apie tai praneszti per visus lietuviskus laikraszezius, kad ga-

lėtu ir lie tuviai isz to pasinaudoti. Ukė sziaudien yra geriausiai užsiėmimu ir pelningiausiai, nes niekad os ukininkas nepristoks maisto, kuro ir namo gyvenimui.

K a r s z e z i a i

K a l i f o r n i j o i .

12 dieną szio mėnesio buvo labai dideli karszeziai Sacramento, Fresno, Los Angeles ir kitur; pavėsyje buvo 92 laipsniai, Sacramento 110 laipsnių, o Farrington'e, pakalnėje San Joaquin 120 laipsnių pavėsyje. Ant laukų niekas negalėjo dirbti.

K a r e s k a s z t a i .

Pagal žines, kurios iszėjo isz Washington'o, apskaityta, kad nū pradžios karės su Ispanija, kuri truko 114 dienų, S. Valst. kasztavo apie \$150,000,000. \$98,000,000 yra užmokėta isz iszdo S. Valst. jau, 52 mil. dar nemokėti, Kongresas ir senatas įvelyjo \$360,000,000 karės kasztams iki ateinančių naujų metų tikrai, dėlto tapo uždėtas muitas ant visokių, beturezių žmonelių, vartojamų dalykų, kaip Mas-kolijoi kad yra. Amerikos visa valdžia yra kapitalistų rankose, dėlto jie multus uždėjo ant beturezių o ne pagal turtus, kurie didesnėje dalyje yra kapitalistų rankose. Jug milijonierius nesuvalgo daugiaus kaip kad beturtis ir tokiamė reikalė jis moka lygų mokeszį su betureziu. Jeigu butu tokie mokeszčiai iszdalyti pagal turtingumą, tai milijonieriai vieni turėtu tokius mokeszčius užmokėti su labai mažu priedu nū beturezių.

A t i d ū s t r i c e n t i n e

m o k e s t j .

Reading'o kasyklų kompanija apgarsino, kad su ateinančia iszmokesczia bus sugražinti tricencziai, kuriūs turėjo mokėti kas diena visi darbininkai ne ukėšai, kol augszcziausi sudas (Supreme Court) to nepanaikino. Tai-gi visi,

kuriems tapo nutraukta po 3 centus, kreipkitės prie tujų darbdavių, pas kuriūs tada dirbote, o visi gausite savo pinigings atgal.

S z a u n a

k o n t r a b a n d a .

New York'o muitinyzia sugavo visokių gražiausių mezginių isz Prancuzijos pargabėntų už \$5000. Viena moterisz-kė ant 5 Ave. turėjo moteriszky rubų krautuvę, kuri apsi-vedusi su garsiu politikieriumi ant medaus mėnesio buvo iszvažiavusi į Prancuziją ir isz ten grįždama gerai apsipirko ir sukrovė tūs mezginius į skrynes su dviem dugnais padarytas, kur ant virsziaus pridėjo daiktų liūšų nū multo. Mutininkams vienok pasirodė dugnai per augszta ir tokiu budu atrado pakavonę.

Didelis patvinys.

Praėjusę petnyezią buvo baisus patvinys vakarinėje dalyje Pittsburg'o, kur įpūla upė Sawmill Run į Ohio upę. 9-tą valandą priesz pietus užėjo didelis debesys apielinkeje Brid-geville, 5 myles į pietvakarius, ir viską paskandino, paplovė, nuneszė ir 6 žmonės dar gyvaszezius prikiszo. Daugelio namų tapo pamatai paplauti ir namai nukrypę ant szono. Gelzkelis Pittsburg & Western tapo paplautas ir nei viens trukis negali eiti. Daržovės ir javai tapo nuneszti patvinio.

N e g y v e l i s n e k a l t u

a t r a s t a s .

Brooklyn'e strytkaris suvažinėjo žmogų, kuris tūjaus numirė. Graborius nugabeno aną įlavonnamį ir suraszes protokolą padavė graborių prisai-kintiems dėl isztyrimo, kas kaltas. Negyvėlis ėjo paszaukti daktarą dėl savo paczios ir eidamas skersai rėles tapo karo pagautas. Prisaikintieji buvo tos nūmonės, kad strytkaris kaltas ir po pusę valandos susirodyjimo vienbalsiai nutarė, kad negyvėlis yra nekaltas. — Taip tikosi dar 1898 m.

S z i r d i e s p l i o s t e r i s .

New York'e viena naszlė apskundė 74 metų senj; už su-
laužymą žodžio, kuris ketino
su ja apsivesti. Tasai senis
davė jėi \$500 dėl naminių rei-
kalų. Naszlė turėjo dukterį,
kurią senis labiaus pamilo ne-
gu motiną; o kad senis buvo
turtingas, tai dukte taip-gi tu-
rėjo didelę prie senio meilę.
Motina senj apskundė už suvi-
liojimą jos ir pareikalavo \$25,
000 atlyginimo už sužeidimą
szirdies. Senis su duktere ap-
sivedė, kuri tur 25 metus.

C Z y s t y j a k r a u j a .

Czystas kraujas tikrina czystą odą. Nėra gražu-
mo be to. CASCARETS CANDY CATHARTIC
vszczytys ta kraują, ir ldkys czystą, nes iszvaro
olną rozczystumą isz kuno. Pradėk imti szladien
k iszvarys isz tavo kuno puzkna, dedervines ir
utras odos ligas, nes CASCARETS už 10c. tai pa-
laro. Gausi visose aptiekose su gvarancija 10c.
25c. ir 50c.

V a r d a n t e i s y b e s .

Gyvendamas sziadien toli nū
Pennsylvanijos, bet norėdamas
imti dalyvumą su lietuviskais
reikalais, noriu visados patirti
gryną tiesą. Paregėjęs žinę
„Garso“ No. 30 apie kalbas
laikytas 24 d. Liepos Stomer-
ville, Pa., užsigėdžiau isztirti
tiesą ir su tūmi mieriu para-
sčiau laiszką pas savo draugą,
ir gavęs atsakymą apreiszkiu
žodis į žodį.

„Malonus prieteliau!

Didei esu žingėidus patirti
kokią įtekmę turėjo kalbos ant
susirinkimo laikyto jusų mies-
telj 24 d. Liepos? „Garsas“,
No. 30 tarp kitko pranesza,
kad Dr. Szliupas ir kiti koki
ten penki paszlemėkai savo
kalbose daugiau nieko nepra-
neszė apart iszniekinimo ir isz-
bjaurinimo tikėjimo, kur žmo-
nės taip sujudo, kad nekurie
venti pradėjo, kad buvo pasi-
rengę mesti su kiausziniais,
tikl laime, kad buvo namie
palikę. Pasitikiu, kad Tamis-
ta nelaikydamas nei vienos nei
antros szalies praneszi mą
gryną tiesą.

Atsakydams mano draugas
pranesza szitaip:

„Malonus viengenti!

Kalbėtojai ir kalbos yra ap-
garsinta „Vienybės“ No. 31
beveik žodis į žodį, ir tikiūsi,
kad Tamista esi regėjęs ir
skaitęs. Kas link „Garso“,
tai jis yra papratęs raszyti vien-
tikl apie kiauszinis. Jam ne-
reikia jau nė padvytyti. Ant
susirinkimo žmonių prisirinko
nemenkai ir visi taip ramiai
užsilaike, tarsi bažnyčioje,
tikl tankus rankų plojimas
ženklino užganėdinimą klau-
sytojų. Kalbėtojai savo kal-
bose neužkliudė tikėjimo nei
vienu žodžiu, tikl davė su-
prasti aiszkiai kiekvienam
žmogui, kokiais mes esame
sziadien per savo atszalimą ap-
siszvietime ir kokiais galime
pastoti per mokslą. Ant galo
kalbėtojai nurodė, kokiū budu
mes galime mokslą įgyti. „Gar-
so“ žine yra grynai melaginga.

Mat, tūm tarpu, kaip buvo
laikytos kalbos, tai Pittston'e
lankėsi kun. M. tai ir atsiuntė
ant susirinkimo žinomą
gerai raszėją į „Garsą“
žinių. Tai-gi tasai raszėjas
budams pavaiszintas nū kun-
tiek primelavo, kiek tikl anas
norėjo ir „Garso“ redaktorius
dar nū savęs dvigubai pridėjo.
Negana to: anas karsztas me-
lagyszių raszėjas padavė ir į
„Saulę“ (No. 63) ir ten jūdina
kalbėtojus mindamas teisybę
į purvą. „Saulė“ tokią augsz-
tą korespondenciją dar augsz-
ciau pakėlė akise visūmenės.
Ant galo jai Tamista man ne
tiki, tai gali užklausti ir kitų
tautieczių, kurie buvo ant to
susirinkimo, o kiekvienas tą
patvirtins ir pranesz Tamistai
tikrą teisybę“. — Tai tokį pa-
aiszknimą gavau apie žinią pa-
tilpusę „Garse“.

Teisybės Tarnas.

I s z l i e t u v i s z k u d i r v u A m e r i k o j e

Plymouth, Pa. Kaip buvo
garsinta „Vienybėje“ ir „Lie-
tuvijoje“ kad bus Plymouth'e ir
Wilkes Barre 21 Ruggpjutj lai-

kytos prakalbos per Dr. J.
Szliupą ir kitus tautieczius, tas
ir įvyko. Prakalbos Wilkes
Barre ir Plymouth'e buvo isz
dalies vienodos, dėlto jų sky-
rymai ir nepadūsime bet isz
vien. Žmonių prisirinko vie-
nur ir kitur gana didelis skait-
lius. Paraginimas ateiti ant
susirinkimo ir moterims, ne-
buvo dovanas. Wilkes Bar-
riūse atėjo tikl penkios moters
ant susirinkimo o Plymouth'e
buvo net 20. Isz to matoma,
kad Plymouth'o moters labiaus
supranta abelnus reikalus ir
tikimės, kad ateitėje tokių
skaitlius žymiai pasididins o
taip-gi ir kitūse miestūse.

Isz kalbėtojų pirmiausiai
kalbėjo P. Mikolainis, „Vie-
nybės“ redaktorius, pasi-
džiaugdams isz atsilankymo
pirmu kartu ant tokių susirin-
kimų ir moterių, kurios su-
pranta tokių susirinkimų nau-
dą stengiasi ir patirti kas dedasi
už jų namų. Toliaus nurodė en-
gimą darbininkų nū darbo už-
veizėtojų (bosų), kurie parda-
vinėja darbus už \$50 ir dau-
giaus, kurie palaikę tokį nusi-
pirkusį darbą kelis mėnesius,
paszalina ir priima kitą imda-
mi vel \$50 o senąjį paszalin-
dami, jeigu tasai savo uždar-
bio jam neatidūda. Nurodė
kaltybę paczių darbininkų už
tokį užveizėtojų isztvarkinimą,
kurie dūdami užveizėtojams
kyszius, atima kitam darbinin-
kui dūnos kashj. Nurodė ko-
kiū budu galima užbėgti to-
kiems kysziams ir padaryti
jiems galą. Ant galo rodyjo,
artinantės rudeniui ir ilgiems
vakarams, įkurti moksliszkus
vakarinius susirinkimus, kur
butų galima pasiskaityti laik-
raszczius ir knygas, mokintis
dainūti, muzikos ir galiausiai
paszokti, jei to dauguma rei-
kalautu; kad ant tokių susi-
rinkimų lygiai ateitu ir mo-
ters su merginomis, isz ko bu-
tu linksmesnė draugystė ir bu-
tų atimta proga vyrams neti-
kusiai kalbėti ir pasielgti, per

ką szvelnytusi vyrų budas.
Tokie susirinkimai daugelį su-
laikytų nū karcziamų ir gir-
tūklystės, musztynių ir t. t.
Isz to turėtu žmonės materia-
liską naudą, nes nepragėrtu
sunkiai uždirbtų pinigų, isz-
lavintų savo protą. Nurodė
pavyzdį isz lenkų, kurie turi
sutvėrę savo draugystę isz jau-
nūmenės ir kas vakaras turin-
ti laiko susirenka į salę, kur
nenūbodžiai praleidžia laiką.
Nurodė ir tą, kad prie visokių
reikalų, kokį jie nebutų, turi
drauge veikti ir moters, ku-
rios bent iki sziolei nieko ne-
veikė, ir kol moters neprisidės
arba nebus prileistos prie vie-
szų reikalų, kol jos nebus ly-
giai apszvietos ir nesidarbūs
kartu su vyrais, tol mes nepa-
kilsime augsztyn, nes sziadien
dauguma musų neapszvietų
moterių sulaiko musų dvasisz-
ką atgijimą, kur visa musų
ateitė priklauso vien nū moterų.

J. Pauksztys taip-gi iszreis-
kė savo džiaugsmą isz pribu-
vimo moterų ir ragino jas ant
busenczių susirinkimų dides-
neme skaitliuje susirinkti, kur
pasiklausę prakilnių kalbų
įgys kitokį supratimą reikalų
ir pagal tai užaugins mums
geresnius žmones.

Daktarė Želvienė (kalbėjo
tikl Wilkes-Barre) nurodė
moterų tamsumą ir pavėrgimą
jų nū vyrų, kur vyras buda-
mas ir netikiausiu, turėdamas
moterį daug kartų iszmintin-
gesnę už savę, laiko ją kaipo
vergę o ne draugę savo gyve-
nimo. Iszreiszkė lukestj, kad
savo prakalba atkreips nors
vieno žmogaus atydą ant to,
kad moteriszkė yra lygi vyrui
ir gali su jūmi lygiai mislyti ir
veikti. Bent iki sziolei vyrai
ant mus moterių žiuri taip ly-
giai, kaip seniaus ponai žiurė-
davo ant savo vergių, ir nere-
tas yra dar tos nūmonės su
anais ponais, jog mes, moters,
esame jų su „duszia ir kund“.

Priesz tokią verguvę asz
priesztafauju (kalbėjo Dr. Ž.)

ir apgailiu, kad labai didelė dalis mūsų moterų laiko tokią vergystę už tiesą. Toksai pristojimas prie asabiszko nusizeminimo yra liekanoms baudziavos gadynių, kada ponui suzeidus vergą be jokios kaltės, anas turėjo dar padėkavoti savo kotui kalpo už geradarystę.

Moterių už taji nesusipratimą kaltinti negalima, nes jos niekur neiszeina, nieko nepatiria, niekas jų nepamokina. Jos vyrų nužemintos ir iszjuktos mislyja, kad jų pasaule yra sėdėti namieje tiktai, iszeiti valandą pas kaimynką neretai szale blekinės alaus arba degtinės.

Kokis liudnas tai paveiklas lietuvio gyvenimo? Patys suprantate, kad tokiaime name viskas grasina ir nū vardo gyvenimo. Paprastai nėra doriszko užsilaikymo, prie mažų vaikų suaugusieji nesidrovi kalbėti ir pasielgti nedorai. Tokiaime name atrasime girtavimą, kortų loszimą, didžiausį neszvarumą ir ant galo pesztyinės. Pagerinimo to viso didesnė dalis remesi ant jus vyrucziai. Daugelis isz jūsų gal mislyjate apsivesti veikiai, taigi tie, kurie nori ramaus, dorro ir linksmo gyvenimo, tegul atranda sau drauges moteris apszviestas bent kiek, mokanczias skaityti ir raszyti. Suprasime gerai, jog tokia moteriszke dėl vyro bus daug meilesne drauge negu nemokanczioji. Vyras tūjaus supras kad jo moteriszke yra jam lygi, nes supras lygiai reikalą kaip ir jis, pasirodavys su ja, ir tokia moteriszke niekad nesukraus visų reikalų ant vyro sprando, bet kartu isz draugės rupinsis apie gyvenimą. Tokia moteriszke, suprantanti reikalą, įgavusi dvasę lygybės, apszvietusi, ves keliu mūsų tautą, kurio iki sziolei niekas nesurado ir nū to ją jau niekas neatlaikys.

Vyrai riszasi į visokias drau-

gystes, susivienyjimus, unijas kad pagerinti sau buvi. Tokioje draugystė pabuvę tula laiką atsitraukia ir tokia draugystė veikiai iszkrinka. Ar užėjo jums kada nors ant mislies tas, kad pradžia ir pamatas susivienyjimo-unijos yra naminė szeimyna? Jeigu namūse vieszpataus sandara, jeigu mokėsite vesti gerai reikalus savo szeimynos pirmu, nėra abejonės, kad pataikysite vesti reikalus ir visūmeniszkos unijos. Kur naminis susivienyjimas yra silpnas, isz tokių ypatų negali pastoti tvirta unija visūmeniszka. Visur atrasime, kad naminė unija yra silpniausia tarpe neapszviestų žmonių, ir kad tokie žmonės susilpnina unijas visūmeniszkas.

Tai-gi norėdami imtis už visūmeniszkių reikalų pirmu reikia mums sudrutinti naminis reikalus. Tą atsieksime tūmi, kad moters pradės draugę su vyrais apie tai darbūtis. Tegul vyrai nesidrovi ateiti su savo moterims ant visokių vieszų susirinkimų, kokie jie nebutų. Jeigu moters supras kartą stovį visūmeniszko skurdo, jos greicziaus prirengs savo vaikus prie tos didziosios reformos, kuri turi įvykti anscziaus ar vėliaus. Jeigu moters suprastu tą vargą sziaudinį, ar-gi jos gūstusi vyrams dėl sunkaus gyvenimo, ar-gi neprisidėtu prie įvesdinimo greicziaus tos laukiamos reformos. Dabar moters nieko nesuprasdamos trukdo nū to vyrus, bet kada isz vieno visi rupinsimės apie savo reikalus ir abelnus, isz tiesų lengviaus viską atsieksime ir visiems bus lengviaus. Szia dien tapkiai vyras sprusta isz namų, kad turėtu atsilsį nū paczios ir namų, o kurio tankiausiai jieszko karcziamoje. Jeigu moteriszke butų apszviesta, isz tikruju taip nebutų, ji mokėtu užlaikyti vyrą namieje ir mie-lai praleistu draugiszkai atlie-

kamajį laiką, jį parengtu mialą vyrams užsiėmimą ir nevieną iszgelbėtu nū tos baisiausios pražuties — girtūklystės, kuri mus szia dien taip nūžmiai kankina.

Ant galo dar primenu jums visiems, kad neatgaivinsite Lietuvos, nei sulauksite gero vės, nebusite laimingais, koleijusių motinos, paczios ir dukterys nebus jums lygios, apszviestos, kol jos nepridės savo truso prie pakėlimo visūmeniszko veikalo.

(Dr. Szliupo prakalbas padāsime sekancziame num. „Vienybės“.)

Boston, Mass. Mieli broliai, gyvename mes sziamė mieste atsitolinę nū kitų ir toli atsilikę nū darbūjancziusi bent kiek dėl tėvynės-visūmenės labo. Labai gailu, kad nėra tarp mūsų apszviestiesnių lietuvių, kurie parodytu mums, ką turime mes veikti, paragintu mus prie prakilnesnių veikalių. Berods turime kelėtą suprantanczių vyrų, bet tiejie taip mažai turi pritarėjų, kad nieko negalima pradėti. Kaip matoma isz „Vienybės“, tai kitur vis atsiranda net keliolika jau tokių, kurie suprant augsztesnius siekius, prisidėdami prie T. M. D., tai szelpimū, nors menku, užsipelnusių raszėjų. Abelnai mūsų miesto lietuviai didžiausioje dalyje yra taip tamsūs, kaip naktis, ir toli dar tas laikas, kada užtekės ir pas mus szviesos auszra. *M.*

Scranton, Pa. Nedėlioje 14 Rugsjūtį, buvo susirinkimas socialiszkos demokratiszkos draugystės ant salės Garnielio 1344 Providence. Buvo kalbėta apie susivienyjimą visų socialiszkių draugyszių netikt Amerikoje bet ir Europoje, kurie geidžia su mumis susivienyjimo, ką matėme isz jų atsiszaukimo ir ant ko visi susirinkusieji vienbalsiai pristo-

jo. Buvo užmanyta, kad mūsų draugystė taptu pagelbine ant ko taip-gi visi pristoją, bet prisiraszymą nedarėme ir atidėjome ant ateinanczių susirinkimo, kuris bus 25 dieną Rugsėjo, kur bus kalbėtojais isz svetur užkviesti. *N. S.*

Isz Connecticut. Musu apygardos lietuviai nors nesparcziai, bet vis-gi szį tą mėgina veikti bei suprasti apie tautiszkus reikalus, bet susilyginti su Pensylvanijos lietuviais mes negalime, nes tiejie toli yra daugiau nuveikią už mus ir szelpę daugiau tautiszkus reikalus. Be abejonės tas pats ir pas mus butu, jeigu ir tarp mūsų butu daugiau iszmanesnių žmonių ir paragintojų prie szelpimo tokių. Isz ko žmogus dasiprotės apie savo priderystes, jeigu niekas to jam neprimena, neiszguldo, neparodo to reikalų; laikraszėzių prie to raginanczių neskaityto o ir abelnai dar laikraszėzių skaitymą dauguma mūsų žmonių palieka ponams ir kungams, lyg jiems visokios žinios ir pamokinimai butų nereikalingi.

Czionai lietuviai yra pilni puikybės isz mokėjimo kelių zodzių angliszka; ant gatvės tokie vienas antrą užkalbina tiktai angliszka, lietuviszkos kalbos gėdisi dėlto, kad kokis anglas nepavadytu jo „polender“. Tokiam mėgink aiszkinti apie gražumą ir turtingumą lietuviszkos kalbos, tėvynės meilę ir brolių, tai tave užnizzmanėlį toksai paskaitys.

Isz visos Conn. apygardos daugiausiai lietuvių yra Waterbury (miestas turi 28,646 gyventojus), kur skaitant visus kartu bus apie 800 ypatų; apart paszalpos draugyszių, tautiszkos nei vienos nėra. Pirm kiek laiko buvo uždėję draugystę „Petro Armino“, bet taję daugiausiai rėme Union City lietuviai ir tokiu budu prisiraszė keli ir isz Waterburio, bet laikant kelėtą susirin-

kimų, kuriuose Union City lietuviai vadovavo ir ragino prisidėti didesniam skaitliui ir daugiau veikti dėl tautiškių reikalų, pasirodė jiems per daug toksai darbas ir vietoje užsidėgimo tėvyniszka meile visai atszalo ir snaudžia po senovėi. Laimė kad Waterbury'je nėra lenkų, nes jeigu jų būtų, tai be abejonės daugelis musiszkių būtų pavirtę į lenkus.

Szale Waterbury'o netolymais yra miestelis Union City; czion yra tikt viena liejinyczia smulkių geležgalių. Lietuvių czionai yra apie 30 apsivedusių ir 40 nevedusių. Czionykszcziai lietuviai yra pagaršėję darbuse ant tautiszkos dirvos, tarp jų yra didelė kūpa „Tėvynės Myletojų Draugystės“, „Susivienijimo“ kūpa ir pagelbinė draugystė. Visi gražiai sutinka ir nėra pasidalinusių į partijas laisvamanų ir konzervatyvų. Jie veik visi supranta ką turi veikti. Miela būtų iszgirsti, kad nū jų paimtu pavyzdį visos apygardos lietuviai.

Bridgeport'e bene susitvers „Susivienijimo“ kūpa apie kurią darbūjasi p. J. Blažys, vėliaus gal įsikunys ir „T. M. D.“ kūpa. Geistina yra kad „T. M. D.“ kūpa Waterbury'je įsikunytu, nesiliktu užpakalyje kitų ir nedūtu save apsiųkti. New Britain'e lietuviai stovi ant žemiausio laipsnio apszvietime, apart pagelbinių draugysčių daugiau nieko neturi ir nesirupina turėti. Isz pribuvimo kun. Žebrio taip-gi nesidžiaugia. Reikia czionai geru vyrų, kurie iszbudytu czionykszczius lietuvius isz jų snaudulio. Daug gero galėtu padaryti Dr. J. Andziulaitis, bet nelaimė, prie lietuvių jis neprisipažįsta jau. *Žygunas.*

Shenandoah, Pa. Lietuviszka socialiszka partija laikė savo susirinkimą 14 Rugsjuczio ant salės Rinkevicziaus,

kur kalbėtojai, ypatingai p. Medėlis, iszaiszkino socializkus mierius ir nutarė ateinančiuose rinkimuse balsuoti vien už socialistų kandidatus. Ant Schuykill pavieto nū darbininkiszkos partijos tapo pastatyti kandidatais 2 lietuviai: Jonas Medelis ant „County Controler“, o P. Balczionas ant legislatoriaus. *Darbininkas.*

Wrocester, Mass. Nors jau buvo 32 num. „Vienybės“ raszyta apie musų mieste tikusę žmogžudystę, kur užmuszė Krasnauskas (32 num. „Vien.“ buvo padūta Kvarnauckas) Albiną Matuleviczių, bet noriu ir asz kelis ždžius dar pridėti. Matuleviczius laike Krasnauską ilgą laiką ant burdo kuris nieko nemokėjo. Matuleviczius pradejo praszyti Krasnaucko piningų ir isz to kilo tarpe jųdviejų piktumas ir nesikentimas. Krasnauskas nū Matulevicziaus iszėjo kitur. Matuleviczius tikėjosi nors kiek atgauti ir nuėjo vakare į naująjį K. gyvenimą, kur buvo susirinkę jau apszvaigusio draugų ir M. papraszius piningų, K. szoko su savo draugais M. muszti ir primuszė taip, kad po 30 valandų M. ligonbutyje numirė. Galvažudys kalinyje ir laukia virvės.

Dabar klausimas kyla, dėlko tokia žudysta tikosi? Atsakau, kad vien dėl tamsybės. Apszvietas žmogus niekados nedasileis tokios nedybės ir negalėdamas atidūti skolos bent neužmusz savo szelpėją-geradarį. Taip padaryti gali tiktai tamsūlis — gyvūlys — žvėris, kuris savo geradarį nužudo. Mokslo mums reikia, kuris atverstu isz gyvūlio — žvėries mus į žmones. Nelaimė musų, kad nėra kam parąginti musų brolių prie apszvietimo, prie szvelnesnių apsiėjimų. Nelaimė, kad randasi tarpe musų tokių laikraszczių, kurie vietoje žmogų apszviesti tamsina jį ir sulaiko

nū apszvietos. Tokie laikraszczių iszleistojai ir platintojai tamsybės turės kartunt sunąkiai atsakyti priesz lietuviszką visūmenę ir jų vardai bus uzraszyti kaipo žudytojų žmonių dvasios ir su panieka, bus minavojami. Neesant mokyklų, nei gana pamokinanczių knygų, laikraszczių pareiga yra žmonėms vadovais būti, bet ar taip yra? Vieton žmonių pamokinimo, suvienijimo, skirsto jūs į partijų partijas dėl savo asabiszkos naudos. Jeigu isz tikro musų laikraszczių redaktoriams rupėtu žmonių gerovė — apszvietimas (czion kalbu apie kvailintojus), be abejonės vieton tokių žiaurių atsitikimų iszgirstumėm linksmus — žmoniszkus. Isz septynių musų laikraszczių iszleidžiamų czionai Amerikoje, asz atrandu tiktai tris, kurie tikrai savo uždūtę atlieka, o likusieji keturi yra tiktai ant musų iszkados.

„Vienybės“ skaitytojas.

Pamėgk dėzūtą CASCARETS už 10c., geriausia sutaisytoja plauczių trvisų vidurių.

Reikalai

„Tėvynės Myl. Draugystės“

Prisiraszė prie Philada. kūpos nauji draugai szie:

174. J. Iroszkeviczia	- 60
175. J. Banulis	- 60
176. A. A. Jocis	- 60
177. K. Poszkus	- 60
178. Edv. Daujokas	- 30
179. J. Gudiszkis	- 30
180. A. Vaitiekaitis	- 25
181. K. Ramanauckas	- 15
182. J. Dambrauckas	- 15

Užmokėjo dapildintą me-

tinę:

A. Zuikis	- 60
T. Adomunas	- 30
J. Tamulis	- 35
J. Pautienis	- 45
T. Doczka	- 45
Nū moterių ir kelių vyrų aukos	- 90

Viso \$6,60

Kūpos sekretorius padavė

ir vardus aukautojų, bet kad visų abelnai, jau pirmiaus buvo garsinta, jog yra paaukaukautų isz Philada \$1,55 tai-gi negaliu ispėti, kurie sudėjo tą 90 ct., ką mislyju dovanas aukautojai, kad nepagarsiname jų vardų (po 10 ct. aukaujant negarsinam). Labai aczių Philados Merginoms ir Moterims, jog ir jus mylite tėvyniszkus reikalus kad ir su mažoms aukoms, bet vis-gi centas prie ct. yra doleris. Te seka Philados moteris ir kitų miestų lietuves, kas būtų labai pagirtina.

„T. M. Dr.“ sekretorius.

M. J. Damijonaitis.

Newark, N. J. Pažūrėjus į laikraszczius, ypatingai į „Vienybę“, matosi, jog musų broliai kituse miestuse ir vietoze sziumi ar tūmi darbūjasi dėl labo nuvargintos tėvynės, tai szelpdami tėvyniszkus reikalus, paveikslan, szelpimas musų brolių Prususe laike rinkimų pasiuntinių, tai vėl szelpimas užsitarnavusių rasztininkų, taip-gi tvėrimas kūpų „Tėvynės Myletojų Draugystės“.

Iszrodė, jog mes Newark'o lietuviai esame lyg paskutiniai ir nesuprantą nei rupinasi apie tautiszkus reikalus. Tiesa, apie tai mananczių buvo jau nū seniaus ir tiejie rupinosi sutvėrti nors kūpą „T. M. D.“, kad ir isz mažo skaitliaus sąnarių ir jieszkojo tam tikros progos kuri ir atėjo. Nedėlioje, 24 Liepos, netyczioms susirinko pas vieną lietuvių burelis tautieczių, ir tenai prasi-dėjo visokie iszmintingi apkalbėjimai; tarp tų atsirado ir tie vyrai, kurie troszko sutvėrti „T. M. D.“ kūpą. Vienas isz jų pasipraszęs balso, pratarė: „Broliai! suėjome czionai keletas vyrų, vietoje menkų arba tuszczių musų užmanymų, sutverkime szaką „Tėvynės Myletojų Draugystės“. Visi nutilo, kalbėtojas matydamas,

kad reik platesnio apie tai paaiskinimo (nors nevisiems), iszguldė aiskiai draugystės mierius ir veik visi noriai pristoję ant sutvėrimo „T. M. D.“ kūpos, iszimant kelis mulkins, kurie apie tai iszgirde iszsineszino laukan.

Prie tos progos atsirado ir kelios moters, ką paaukavo po naszlės piningėlį dėl labo savo tėvynės, už ką turime pripažinti joms garbę ir supratimą savo reikalų. Gražų butu, kad tokių moterių atsirastu ir daugiau ir tai visose vietose, kurios prisidėtu nors su menkute auka prie visūmeniszkų reikalų; nes jeigu deszimtis, szimtas, tukstantis, deszimts tukstanczių paaukaus po centą, susidės nemenkai piningų, o nei viena neatjaus jokio savęs nuskriaudimo.

„T. M. D.“ kūpos virszininkais tapo iszrinkti szie:

Prezidentas:

Motiejus Ambrozeviczius
28 S. Orange Ave.

Sekretorius: Stanis Pranis
53 Hayes str.

Kasierius: Jonas Gaubys.

Prisiraszė prie „T. M. D.“

ir užsimokėjo ypatos szios:

1 Motiejus Ambrozevicze	60 c.
2 Jonas Gaubys	60
3 Antanas Valiuszis	10
4 Vladas Janulionis	10
5 Stanis Pranis	60
6 Vincas Pranis	15
7 Petras Pranis	10
8 Mykolas Miszkunas	10
9 Adomas Dauszas	10
10 Jūzas Vaitkupas	25
11 Jonas Sereika	30
12 Ambroz. Daukszas	25
13 Pranas Daukszas	25
14 Mykolas Daukszas	10
15 Liūdv. Areliunas	15
16 Domininkas Szopis	30

Viso \$4,05

moters Paaukavo:

1 Agota Praniene	25
2 Adelė Praniene	15
4 Magdė Praniene	7
3 Marė Szopiene	1

0048

Pridėjus prie \$4,05
Isz viso pas kasierių \$4,53
Piningai ant pareikalavimo bus prisiusti pas centr. kasierių. *S. Pranis sekr.*
Prie Plymouth'o kūpos, Antanas Sujeta papildė metinę užmokėdamas 25 ct.
P. Mikolainis.

Isz kelionės.

Esmiu girdėjęs daugel isz laikraszczių apie tautiszką lietuvių krutėjimą ir kasdieninį jų gyvenimą placziose Suvienytose Valstijose, bet neiszgvildenus pacziam jų visų apsiėjimų, sunku ir negalima į viską įtikėti. Man bekeliaujant po didžiumą lietuviszkų sėdybų, sziomis dienoms nuvykau į apskritį Connecticuto. Tai gi prisiziūrėjęs norint pavirszutinai į czionykszczių lietuvių gyvenimą, ketu iszreikszti savo nūmonę link jų darbų veikianczių ant tautiszkos ir materija dirvos.

Pirma vieta mano lankymosi buvo Bridgeporth'as, gal artymiausias miestelis kur galima pasiekti Conn. Valstiją apleidus New Yorka. Ne patyręs isz kalno ar czionykszcziuje vietoj randasi nors kelios lietuviszkos szejimos, nemislyjau nei apsišoti, tiktai vėliaus persitikrinau, kad Bridgeporthas, yra senei lietuviams apgyventas. Metūse 1891 Bridgeporth'e, tapo sutverta pirma lietuviszka pagalbinė draugystė, vardan szv. Jurgio, bet dėl mažo czion gyvenanczių lietuvių skaitliaus ir per tautiszką musiszkų nupūlimą draugystė augti negalėjo. Tai gi Bridgeporth'iečiai regegdami, kad minėta draugystė nesiplatina, szimet (1898 m.) sutvėrė antra draugystę vardan D. L. K. Vytauto, bet ir szie neturi pasisekimo, kada gi Bridgeporth'iecziams yvairiai iszveizi, kad draugystė tvečiama ant tautiszko vardo o ne szventojo kokio, ir kas blo-

giaus dar, sąnariai yra priimami be skirtumo tikėjimiszku pažiurų. Bet kaip nebuvo, czionykszczius lietuvius galima priskaityti prie keltojų musų tautos, ir užtai tarti aczių, kad budami mažame skaitliuje tarpe svetimtauczių riszasi į vieną lietuviszką kūpelę, su laiku ir nesuprantami, prie szingi mums dalykai iszsiaiskins atneszdami patiems ir tėvynei naudą ir džiaugsmą. Nepertoli nū Bridgeporth randasi miestas New Haven, girdėjau kad ir ten randasi gerkas skaitlius lietuvių, bet apie jų gyvenimą neteko patirti. Antra vieta, kur asz maniau apsišoti ant ilgesnio laiko, buvo Waterbury's. Szis miestas yra aptartas pirma lietuvių sėdyba visame Conn. apskrityje netikt ant didumo skaitliaus lietuvių, bet ir jų medegiszkam pasilaikyme bei tautiszkame. Waterbury randasi lietuviszkų szejimų per 200; pirklysta užsiima apie 14, septyni laiko karcziamas, du dūnkepiei, du rubsiuiviai, dvi krautuvės valgomų daiktų ir vienas kurpius. Pagelbinės draugystės užsilaiko tris ir dvi tautiszkos: 1) szv. Kazimiero, 2) Gedimino D. Lietuvos K., 3) szv. Jūzapo, 4) Blaivystės (turi apie 20 sąnarių) ir 5) draugystė teatraliszka vardan Sim. Daukanto gyvūja tiktai isz vardo. Yra kūpa „Susiv.“ ir politikiszkas lietuvių Clubas. Isz visų augszczius pamintų draugysczių, labjausei sekasi draug. szv. Kazimiero, kuri daro pusėtiną biznį už laikydama krautuvę valgomų daiktų ir mėsinyczių. Krautuvėje dirba szeszi darbininkai lietuviai ir kiekvienas turi atsakantį užsilaikymą. Draugystė szv. Kazimiero stovi tvirtai medegiszkai, apart krautuvės turi per \$3000 grynų piningų sudėjusi bankoje. Jei tokį pasisekimą toji draugystė turės ir ant toliaus, tai į trumpą laiką bus tvircziausia

organizacija tarpe lietuvių visoje Amerikoje. Panaszę krautuvę istengė uzdėti ir Gedimino draugystė, bet budama jaunesnė amate ir silpnesnė medegiszkai, neturi panasziaus pasisekimo. Waterbury randasi žymus skaitlius vyrų apsiszvietusių, suprantanczių tautiszkus reikalus, bet darbūtis neiszdrysta, rodosi nenori būti nei vienas pirmutiniu, kuris galėtu pradėti tautiszką darbą varyti pirmyn.

Parapijos reikale iki sziol Waterbury'ecziai taip gi kaip ir kitur, neturėjo tikro sutarimo, buvo pasidalinę į dvi prie szingas partijas, bet pribuvus dabartiniam kun. P. Siaurusaicziui, rodosi jų reikalai pradės krypti į antrą szalį, nes kiek gavau patirti, tai kun. P. S. nori suvesti visus žmones į vienybę.

Toliaus turiu už pareiga iszreikszti pagūda Waterbury'o lietuviams ir lietuvaitem už pamylėjimą lietuviszko zodzio. Czionykszte musų gražioji lytis norint mažumą mano apie naudingumą skaitymo gerų laikraszczių ir knygu. Kitų vietų lietuviams, moters, netikt paczios nenori skaityti, bet pagaliaus ir savo vyrus gina nū skaitymo, už ką ant jų pūla jūdas neiszdildomas tamsos plėtmas. Perkratęs norint pavirszutinei gyvenimą Waterbury'eczių, mislyju persikelti į antrą vietą vertą paminėjimo. Netoli nū Waterburio randasi kaimelis Union City, kuriame užsilaiko musų brolių prie prastų darbų apie 30 szejimų. Czionykszcziiai lietuviams gyvena ne dėl savęs, tiktai dėl labo savo brolių ir jų apszvietimo. Rodosi, kad Union City'ecziai savo tėvyniszkumu virszis visus lietuvius gyvenanczius Conn. apskrityje netiktai zodziais bet ir darbais. Union City'es lietuviams priguli be skyriaus prie „Susiv.“ turi didelę kūpą „T. M. Draugystės ir szimet pastarame la-

ke tapo įkurta antra tėvyniška draugystė Petro Armino. Pagelbinė draugystė užsilaiko viena, vardin šv. Jurgio, kuri taipgi ne atsilieka nuo tautiškių darbų. Man lankantėsi Union City draugystė rengėsi pradėti statyti svetainę už \$2,200, ilgumo 60x28 pėdų, gabalą žemės draugystė turi nupirkusi jau seniai. Mieriu jos yra daryti susirinkimus, pasilinksminimus ir tautiškas kalbas. Priegtam, dar yra politikiskas Clubas, kuris žada gelbėti draugystę pradėtame darbe. Ant galo ne galiu užtylėti apie Union City lietuviskus vertelgas; ezion randasi vienas pardavėjas valgomų daiktų ir trys karcziarninkai. Ant trijų deszimtų šeimynų rodosi butų truputį pervirsz. Su Union City jungiasi antras miestelis Naugatuck apšvedusiu lietuvių ezion yra apie 20, kurie isz dalies tautiskai veikia su Union City'es lietuviams.

Atradęs vis linksmas žines szioje apielinkėje, mislyjau, kad galėsiu tomis pacziomis žiniomis užsiganėdinti visoi Conn. valstijoi, bet isz dalies apšivyliau. Isz szios apielinkės nuvykau į Ansonia; sziam miestelyje randasi lietuvių apie 18 šeimynų ir apie du kart tiek nevedusių. Tautiskas supratimas tarp ezionyszczų lietuvių menkas. Keliolika lietuvių priguli prie lietuviszkos draugystės Waterbury ir vietinės „Susiv.“ kūpos, didžiama laiko jau už pažeminimą prigulėti prie bile kokios liet. organizacijos. Toliaus nuvykau į Torrington, ezion lietuvių atradau per 20 šeimynų apšvedusių ir tris kart tiek nevedžiulių, tautisko supratimo tarp ezionyszczų lietuvių negalėtum atrasti nei su žiburiu. Ezion ilgai neužtrukęs, vykau į New Britain manydams atrasti truputį linksmesnes žines. New Britain'o lietuviams isz dalies darbū

jasi apie parapiją nuo 1896 m. Kas link apszvietimo ir tautisko darbavimosi, New Britain'o lietuviams lyginasi su kitų miestelių snaudaliais. New Britain'e randasi lietuviszkų šeimynų virsz 60, tarp kurių užsilaiko keturi vertelgos, trys karcziarninkai ir vienas pardavoja valgomus daiktus. Apšistojęs New Britain'e keliolika dienų užsimaniau atlankyti mūsų pirmiaus garsų tautietį Dr. J. Andziulaitį, kuris priesz kelis metus stropiai darbavosi dėl savo brolių labo ir jų apszvietos. Szįdien Dr. J. A. nenori apie lietuviskus nei girdėti, jis turi gražų darbar gyvenimą tarpe svetintauzčių. Dr. J. A. pasilaiko gerai medegiszkai ir sako nereikalaujamas jau lietuvių pagelbos. (Mes apgailime Dr. Andziulaitį, kad jis praturto. Jeigu butų pasilikęs betureziu kaip buvo, tai butu dirbęs dėl savo brolių kaip dirbo kad. Dr. A. papildė skaitlių tų inteligentų, kurie su panieka taps mivojami. *Red.*) Kalbant su Dr. J. A. jis iszreiskė jausmą pasigailėjimo, kad didžiama lietuvių szįdien yra labai žemai nupūlusi doriszkai ir neturi mažiausio supratimo apie dvasiszką pabudimą, bet užklausus man, ar gi negalima butų atrasti vaisto, Dr. sziaip atsiliepė: „Neužsimoka dirbti dėl mūsų žmonių, nuo kurių nieko daugiau negalima užsiųpelnyti apart paniekinimo ir apdrabstymo purvais.“

Kad sandarbininkai ir buzdintojai lietuviszkos dvasios neušipelno nieko daugiau apart drabstymo purvais ir bjaurinimo, tai asz tame pilnai sutinku, bet ar privalome dėl to nusimyti ir pamesti savo darbą, tai yra antras klausimas. Ką gi ant szio užmetimo atsakytu atsikėlęs isz kapų mūsų tautos tėvas Simonas Dankantas, kuris per visą savo gyvenimą dirbo kaip vargo pelė be pailsio dėl savo bro

lių labo ir apszvietimo ir užtai netikt buvo drabstomas bjauriais purvais, bet ir isz savo darbo vaisių netikėjo sulaukti nei kokios vilties ne tikt jis pats, bet nei jo ateinanti gentkartė. Be abejo jis szįdien atsilieptu, jog mes esame neteisus sunus savo motinos.

Baigdams savo laiszką, turiu apreikszi nūmonę mano draugo apie Conn. lietuviskus, kuris tarp kitko sziaip iszitarė: Nemislyju, sako, kad Tamista galėtumei atrasti lietuvių, kurie malonėtu nusiųpirkti knygelę arba užsiraszti laikrasztį dėl pasiskaitymo. Isz New Britain kur ketinate keliauti, gal į Hartfordą? ten neužsimokės gaiszinti laiko. Kaip Tamistai iszsiųziuri lietuviams Union City ir Waterbury? Gavęs szioki paaiszkiniamą atvykau į Hartford. Iki szių metų Hartford'o lietuviams buvo užmigę letargiszkumiegu, tikt szįmet truputį pradėjo blaivytiesi sutverdami nors pagelbinę draugystę vardin szv. Jono. Hartforde randasi lietuviszkų šeimynų per 30 tarp kurių užsilaiko du karcziarninkai ir viena krautuė valgomų daiktų. Sziomis dienomis tapo užmanyta sutverti lietuviszką parapiją, bet nėra sutikimo tarpe paczių žmonių ir jų vadovo.

Keliaujant po lietuviszkas sėdybas visur galima užtėmyti stoką apszviestėsių vyrų tėvynainių. Neesant paaiszkintojų reikalingumo mokslo bei apszvietimo, mūsų brolių gyvenimą reikia apgailėti. Tuli lietuviams yra nupūlę taip žemai doriszkai kad apie jų prisikėlimą reikia abejoti. Dauguma neturi kitokio užsiėmimo, apart girtavimo, loszimo kortomis, pesztynėmis ir retkarcziiais taradaika. Tai visas jų mokslas ir pasilinksminimas. Conn. valstijoi randasi lietuvių žymus skaitlius, apart paminėtų žymesnių vietų ir kitose apielinkėse visur

iszsiszklaide; kiti gyvena paczionyszczus ukininkus ir jie visi gyvena dėl to, kad tur gyventi ir gyvi yra, be jokio augsztesnio žmogiszkos supratimo.

Keleivis.

Jeigu jautiesi neveiku, imk vieną CASCA RETS, o iszgydys tavę, už 10 ir 20c.

Isz praeites.

2000 m. — 1887 m.

per

Edvarda Belamy

Lietuviszkai iszguldė Sunus K.

(Tąsa.)

„Bet, mano prieteliai! jeigu jums ir jusų vaikams žadėtu kas tokį likimą, kaip vienatinį kelią dėl įgyjimo turty, ar mislyjate, kad ilgai truktu nupulti iki doriszkos nupūlimo jusų pirmtėvių?..“

„Pirm kokių dviejų ar trijų szimtmezių tapo papildyta Indijose tula barbarystė, kurioi, nors skaitlius žmonių tada nužudytų buvo nedidelis, draugavo tokie žiaurumai, kad atmintis apie jūs neisznyks niekados. Tulą skaitlių angliszkų kalinių uždaryta kambaryje, turincziame mažiaus oro, negu buvo reikalas tikt dėlei deszimtos jų daliės. Nelaimingieji buvo veiklus žmonės, draugai gelbinti reikale savūs, bet kada kanczios troszkumo pradėjo grėsti artumoje, užmirzo jie apie viską ir pradėjo tarpsaviszką karę, kurioje kiekvienas, eidamas pirm likusio, stengėsi iszveržti dėl savęs vietą prie vienatinio mažo languczio, per kurį buvo galima bent kiek dagauti szviežio oro. Buvo tai kova, kurioje žmonės tapo žvėrimis; apsakymas apie jos žiaurumus tū keletos iszlikusių gyvais taip pažeidė doriszką pasielgimą mūsų pratėvių, kad szimtą metų vėliaus randame rasztūse jų ypatingą apraszimą ir nusprendimą, kaip

geriausį paveikslą, lygiai fiziską, kaip ir doriszką žmonių nupūlimą. Ne permatė jie užtikro, kad anoji Jūda Lindynė Kalkutoje prikimszta pasiutu sių, draskancziusi ir mindžiojancziusi kartu kovoje dėlėi prisiartinimo prie languczio įleidžiančio orą, bus dėl mūsų lygiai pažeidimu apmąstant draugiszką surėdymą jų laikų. Vienok tasai sulyginimas nebutų tikras, nes Jūdoje Lindynėje Kalkutos nebuvo moterių, nei vaikų, nei senių abejos lyties, nei silpnų. Visi, kurie ten kentėjo, buvo stipriais žmonėmis.

„Kada apmąstome, kad buvėsis surėdymas draugijos, apie kurią kalbėjau, vieszpatavo iki galo devyniolikto amžiaus, kada tūmi laiku naujas surėdymas, kuris po anūmi užstojo, išzrodo mums šiadien senų, kada net mūsų tėvai kitokio surėdymo nepažinėjo, tai negalime praleisti to greitumo, su kuriūm turėjo ateiti toji permaina taip gili, kad panašios neatmena žmonijos dėjos. Vienok-gi, tūlą neaiszkumą protiszko pasilaikymo išz paskutinio ketvirtadalio devyniolikto amžiaus pusėtinoje meroje išzaiszkins aną mūsų apmąstymą. Nieku budu negalima pasakyti, kad buvojo tada tarpe bent kokios draugijos abelnas apszvietimas, sulyginant su dabartiniu naujųjų, tai vienok palyginime su praėjusiomis gentkartėmis, to laiko žmonės buvo apszviesti. Neūžginami to laiko apszviestunai matė stoką draugiszko surėdymo visur ir reikalavo pagerinimo, bet niekad, kad grįžtu į praeitę. Tiesa, kad toji stoka pirmesniūse amžiūse buvojo dar daug didesnė, bet dabar atidengė ją suvienyta apszviestunija taip lygiai, kaip auszra atidengia ir parodo mums nevalumus aplinkui esanczius, kurie tamsoje butų dar ilgiaus aplinkui mus pasilikę, į kuriūs butume galėje

įklampoti dar. Vyriausiu troszkimn buvusios apszviestunijos ano laiko ir jų rasztų buvojo atjautimas gerovės dėl vargszų ir nelaimingųjų, kaip ir riksmas rustybės paeinantis nū turczių ir valdžios, kada tiejie reikalavo pagerinimo žmonijos buvio, kada ėjosi apie pataisą žmonijos skurdo... Išz tų jausmų matoma yra, kad doriszką pasilaikymą to skurdo, visūr, pilnybeje atjautė tiktai geriejie žmonės ano laiko, kaipogi kad gyvenimas turczių pertekliuje ir gaszlumūse nedarė ant jų jokios įtekmes ir buvo jems pasibjaurėjimu dėlėi kanczių prijauczianczios szirdies link vargszų.

„Kokia norint ideja tulos pavienės ypatos tarpe didelės giminės žmonijos, kokia norint ypatybė žmoniszkos brolystės visai nebuvo tokia, kaip yra šiadien tarpe mūsų, tai vienok negalima daleisti, kad nebuvo tū metu atsakanti šioki toki draugprijautimai toms idėjoms. Galėcziau jums perskaityti tulus gražius rasztus jų rasztininkų, liudyjanczius, kad nekurie buvo jau išzsidirbę sau atskirų supratimą su visu išzreiszkimu surėdymo draugijos, daugelis buvo artymais įkunijimo tokio surėdymo. Kas svarbiausiu yra, nereikia užmirszti, kad devynioliktas amžis išz pavardės buvo amžiumi socializmo.

„Kada isztirsime, kodėl tasai faktas neturėjo didesnės pasekmės, kodėl abelnai jau daug vėliaus, kada didesnė dauguma žmonių sutiko ir reikalavo pagerinimo draugiszko surėdymo, kada senasis atmetas tapo arba paremtas smulkiomis pataisomis, kada pradėsime tyrinėti tą visą, užeisime ant tulo nepaprasto faktė. Net geriausiejie žmonės anos gadynės tikėjo tada, kad vieninteliai pirmtakunai žmonijos, ant kurių be paojus buvo galima remti surėdymą draugijos, buvo to įkunijimui

prieszingiausi. Mokino jūs ir tikėjo, kad godulystė ir savmeiliszkas vaikymasis naudos buvo vienatiniu supancziojimu žmonijos, kaip ir visokie žmonių susidraugavimai butu tūjaus suirę, jeigu butu kas nors veikta mieryje pagerinimo rėdo arba nors pakurstymo, kas butu turėjęs įtekmę. Žodžiu visi, net ir tie, kurie kitaip kalbėjo, tikėjo lyg butu tame kas prieszingo, kas mums šiadien išzrodo paprastu, tikėjo jie, kad susidraugavimai žmonių priesz senus paproczius, bet ne draugiszkus, buvojo versme spekų vienyjanczių draugiją.

(Toliaus bus.)

In skaitytojus.

Mes buvome apgarsinę, kad tam tikrame laike, kurie užsimoka už „Vienybę“ gauna dovanų knygomis už 75 ct. pasirenkant išz viso mūsų katalogo; vėliaus-gi davėme tikt locnos mūsų spaustuves knygas dovanoms. Dabar pranešame visiems mūsų skaitytojams, kad dovanas dūsime *tiktai iki ateinanczių nauju 1899 metų*, po naujų metų jokių dovanų nedūsime jau. Tai gi kurie nori dovanas knygomis už 75 ct. vertybės gauti, teūžsimoka už „Vienybę“ ką kalėti yra ir už visus 1899 metus iki 1890 po \$2,00, tie visi gaus dovanas knygomis pasirenkant išz viso mūsų katalogo, išz imant dvasiszkos įtalpos knygas. Kas nori dovanas gauti, tepasiskubina su užmokescziu prenumeratos, nes po naujų metų jokių dovanų prie laikraszczio daugiaus jau nebus. Kas yra „Vienybę“ skaitęs, tas supranta jos vertumą, dėlto tepasiskubina pasinaudoti išz progos.

Siuncziant pinigūs, visados reik uždėti adresą szitokį:

J. J. Pauksztis & Co.
Box 1018
Plymouth, Pa.

Klaidu attaisa.

Praėjusiam num. „Vienybės“ (33) per visokias žmonių netikras kalbas, buvome paraszę, kad buvusioje zudystoje 14 d. Ruggjuczio, Mill-Creeke, Pa., nū sukaūs sužeidimo numirė ligonbutyje ir Jurgis Gataveckas. J. Gataveckas ne numirė, bet sunkiai serga ir guli ligonbutyje ir gali dar išzgyti.

Pakvitavone.

P. J. Jozavitas išz Spring Valley, Ill., suvinkęs \$8,50 ant išzleidimo kn. Dembskio knygos, „Išz ko kyla visokios skriaudos žmonijoje“ teikėsi prisiusti ant mano rankų, užką teikiu jam ir kitiems labdariams acziu.

J. Szliupas

421 Penn. Ave

Scranton, Pa.

Pajieszkojimai.

Utarninke, 2 Ruggjuczio išzvažiavo Teklė, pati Prano Jezierskio išz Pittstono su Vaclavu Vielbudu taip gi išz Pittstono. Ji turi 38 metus, turi ~~geltonus~~ plėmus ant gymio, viena akis primerkta, turi prie savės trijų metų vaika Stasį. Jisai turi 33 metus, geltonplaukis, sergalingas, vidutinio augumo. Regisi kad jie nuvažiavo į Naujorką. Jezierskienei išzvažiavus, jos serū keletą dienų paskiaus numirė.

Kas žinotu jų užsilaikymą teiksis dūti žinę į „Vienybės“ redakciją ir kas bus pirmutiniu, tai gaus atlyginimą.

ADRESAI

CENTRALISZKŲ VIRSZINIŲ „TĖVYNĖS MYLĖTOJŲ“ DRAUGYSTĖS.

Prezidentas—T. Astramskas

P. O. Box 200, Minersville, Pa.

Kasiorius—Ig. J. Grieszius,

P. O. Box 113, Union City, Conn.

Sekretorius—M. J. Damijonaitis,

P. O. Box 242 Broad Brook, Conn.

INTERKĖ SOCJALISZKU SA NLYGU ANT VISŲ KULTUROS SZAKU.

Vertė J. Szidaras.

Czion prilyginkite puikų straipsnių „die Wiener Presskorruption“ paskutiniame sąsiuve „Neue Zeit“, 2 Jahrg. 1884.

Mes matome, kad padora dievaitė su šviesia dijadema ant galvos pavirto į pasileidėlę, kuri už piningus kabinasi kiekvienam ant kaklo ir prie visko dū dasi prisikalbinti.

Ir kas per priežastis?

Spekuliatyviszkas pobudis spaudos ir vergiszkas tarnavimas kapitalui, į kurio jungą ji yra patekusi. Padori Proserpina yra Plutono prisisavinta ir pavirtus į dievaitę tamsybės.

„Koks nors troksztantis, pelno spekuliantas (sako toliaus autorius minėto straipsnio), abejotinos vertybės ypata, ima laužyt sau galvą, nežinodamas, kaip galima būtų geriaus sunaudoti atliekamą savo kapitalą. Birža apleipus, skolininkai neisztikimi, gadynė naudingų spekuliacijų jau praslinko, užėjo sunkus laikai ir nežinia ant ko apversti savo piningus; tai-gi ėmės ir įkuria laikrasztį, „visatiną“, žinoma. Išleidžia reklamas, įgyja simpatijas tarpe draugų — jug viena ranka mazgoja kitą, nors abidvi lieka purvinos — iszrenka pritraukiantį pavadinimą, laukia pagabios valandos, pereina į pusę tos partijos, kuri turi didžiausią pasisekimą ir geriausiai moka įgyti žmonių malonę, pasipūšia keliais garsiais vardais, pataikauja paprasčiausiems ir žemiausiems instinktams, nesidrovi pikėziausio ir begėdiszkiausio apskelbimo, jeigu tikt tokiu budu galima turėti pasisekimą, padaro „sensaciją“, apgarsindama kokį nors akvą atsitikimą („cause celebre“), apsisaugoja maloniausiu paramu vienai manančių draugų ir „gudnioji“ publika lengvai įpūla į patiestas jai kilpas. Skaitlius abonentų auga. O tai yra svarbiausia. Ne tai dėlto, kad mūsų spekuliantas pasikakintų tokiu laimėjimu. Ne, jis ner toks paikas. Nauda isz vienu abonentų yra tai niekis priesz jo plianus. Abonentas pats yra ne objektu pelno, bet tikt pelno įrankiu. Ne isz abonentų jis tikisi turėti pelną, bet tikt per

jūs, per jų pagelbą. Jie yra jam reikalingi tikt dideliame pelnu privilioti ir pasirupinti, kad laikrasztis sulauktų papirkimo garbės ir būtų vertas doriszko nupūlimo. Jis nori turēt tam tikrą skaitlių abonentų, idant naujai įkurtas bankas, garbės troksztantis politiszkas veikėjas arba dailėtvėris arba kits koks panaszus spekuliantas priskirtu laikrasztį prie papirkimo vertų ir padarytų su jų pirmus bandymus“.

Prisiklausykime mes da balsui Schaeffle'o, kuris dideliame savo veikalė „Bau und Leben des sozialen Koöpers“, Band IV, taip kalba: „vieszpataujant tokiam stovini szios gadynės kasdieninės spaudos, visūmenės gyvenimas ir dvasiszkas savitarpinis pasikalbėjimas yra pagadinti materijaliszkų reikalų. Bet negalima sakyti, kad už tai būtų kalta spauda arba viens ar kits spekuliantas, bet veikiau kalta yra visa sistema ekonomiszkos organizacijos. Kolaik tvers jos pamatas (kapitalizmas); tolaik turėsime mes tokius laikraszčius, kurie už piningus viską gali užslėpti, pagirti arba papeikti. Kada ekonomiszka ir politiszka organizacija persimainys taip, kad nebus daugiau nė skolintojų, nė skolininkų, nė lenktyniavimo su jo apgarsinimais, nė kitokių draugijos skaudulių, tumet tikt galima bus pabaigti nai iszgydyti ir kasdieninę spaudą. Ant dirvos tokios visūmeninės tvarkos, kokia dabar yra, isztvirkimas spaudos ne tikt ką ne susimazins, bet da veikiau pasididins. Da-gi valdzios gali pagadinti ir papirkti spaudą su savo tam tikrais piningais (Reptilien-gelder). Laikraszčiai dabar turi pramoniszką ir spekuliatyviszką pobudį, bet kitaip ir negali būti, jeigu jie, negaudami paszalpos isz szalies, nori iszlikti kovoje konkurencijos. Prie geros visūmeninės organizacijos tautos ukio, prie organiszko sutaikymo visų svarbesniuų civilizacijai įtaisų, paremtų ant pamato naujo, geresnio darbo padalinimo turi isznykti ir isztvirkimas spaudos.“

Nesmagų daro įspudį iszguldymas tokių kultūros sąlygų, kurias mes augszciau minėjome. Bet tai ne kaltė

zerkolo, jeigu jis teisingai atmusza pasibaisėtiną daiktą. Minėdami priežastis, dėl kurių mus kultura yra nesveika, mes taip-gi parodėme ir vaistą ligai iszgydyti. Kad tū vaistu yra socijalizmas, ne sunku buvo dasiprotėti.

Isz viso matyt, kad liga yra labai įsivietrijus ir reikalauja greitos pagelbos. Ant sakyklų ir katedrų, knygoje ir laikraszčiuose daug yra kalbama apie visūmenės nelaimės, ir daugybė visokeriopų vaistų yra prisiuloma, geriausi poetai raszo skaudžias šatyras prieszais baisių pragaisztį, kurią daro žmonijai prakeiktas piningų troszkimas („auri sacre f. mes“);*) bet — su jais atsitinka ta pati, kaip atsitiko su raupūtu Naemanu, Syrijos vadovu, apie kurį karalių knygos pasakoja, buk jis jieszkojęs iszgjijimo pas pranaszą Elijoszių. Tas lavęs prastą patarmę, liepęs septynis sykius iszsimaudyti Jordono upėje. Iszgirdęs tai, didis kareivis labai supykęs: jis tikėjosi kitokio recepto, ne tokio prasto ir naturaliszko.

Po teisybei sulyg sziam laikui niekad da nebuvo visiszkai iszmintingų ir sutaikių kultūros sąlygų — žmonija pasirodė ant žemės ne kaipo tobula ir iszmintingai organizūta draugija, bet ji da turi tokia tapti, perėjus įvairias evolucijos atmains — bet tokį gilų ir visatiną kultūros supuvimą, koks dabar yra, vargei galima atitikti kokiam nors istorijos tarpe: nieka l da nebuvo tokios stazios prieszginystės tarpe produkcijos budo ir socijaliszko surėdymo, kaip dabar; placziaus apie tai yra mano kalbėta raszte „die soziale Krankheit, ihre Ursache und ihre Heilung“ (2 Aufl., Stuttgart 1889).

Ir szito visūmenės iszgydymo nereiks ilgai laukti. Jis jau artinasi ir turi prisitarti; nėra žmogaus organizmas yra da gana stiprus, kad pergalėti ligą ir įgyti sveikatą. Jis artinasi nėra pats žmogaus ir visūmenės prigimimas trokszta iszgjijimo ir tolaik nesulramin, kolaik ne paims virszų lygsvarumas, sutaikumas ir iszmintis.

*) Apie pragaisztinę mamonizmo yra gerai iszguldyta. Dickenso ir Thackerėjaus rasztuose. Žr. taip-gi „Homunkulus“ Roberto Hamerlingo. Gaila tikt, kad szitie poetai turi didesnį beletristiszką supratimą, ne kaip politiszką, nes sziaip nesilaikytų jie vaikszkos utopijos ir ne skelbtu, buk galima esą visas nelaimės praszalinti per estotiszką ir doriszką auginimą.

(Pabaiga bus)

Apgarsinimai.

„VARPAS“ literatūros, politikos ir mokslo dvi mėnesinis laikraštis iszeina jau 10 metas Tilžoje.

„UKININKAS“, Lietuvos ukininkų mėnesinis laikraštis, iszeina 9 metai, taippat Tilžoje.

„UKININKAS“, i Amerika, ant lmetų kasztija ir tiktai vieną dolerį.

Herrn J. Lapinas, Tilsit, Ostpreussen, Germany.

Czekaitis, Sendzikas & Co. Lietuviszki Graboriai



Uzdėjome grabų krantuve Edwardsville, Pa. ir laidojame numirėlius isz visos apie linkės už pigiausę prekę.

Reikale neužmirškite o busite užganėdinti.

Offisas pas: p. AKSOMAIT Main str. Edwardsville, Pa. Musų adresas: CZEKAITIS, SENDZIKAS & CO. 412 N. Main str PITTSTON, PA.

AGENTAS

asekuravojimo NAMŲ ir visokių DAIGTŲ nū agntas

GEO. GWILLIAM, agentas.

MAIN Str. Plymouth, Pa

DR. F. J. KALIMERTEN

Specialistas chronizkų ir nervizkų ligų.



Gydo visokias už p... tal: Troškūnį, ap... rli. pavandenavimą... ir nosies, ligas... ant galvos ir skuros...

skausmus po gimdy ant, pullavimus, romas, atsivėrimus, ant kono, rožę, žer... rli. pavandenavimą...

GYDO MOTERIS, VAIKUS ir VYRUS... kais tujaus pas daktarą Kallmerten'ą ant rodo...

LIGAS UZSIKRECIAMAS abejos lyties... kielvlenam dāda rodā d vanai Apraszykite li...

Roda dovana! Dr. Kallmerten'as... kielvlenam dāda rodā d vanai Apraszykite li...

DR F. J. KALLMERTEN. TOLEDO, OHIO.

Knigos

Pargabentos isz užmarės: Maly knigos.

Mazas ant'eo altorius, Miszių maldos su abrozė... Auksio Altorius arba Szaltinis dangiszku...

Istorizskos dvasizskos italpos knigos.

Istorijaseno ir nanjo istatymo su abrozėl. 15c... Istorija seno istatymo 25c... Gyvealimas Marijos 30c...

Istorizskos knigos svietizskos italpos.

Olitypos 25c... Robinsono 25c... Kantijos Elenos 20c... Lementorius su poteriais ir mistranturais 10c...

Žiponas bei žiponė 40c... Žirgas ir valkas 20c... Apie senovės Lietuvos plius 10c... Kanklės lietuvizskos dainos keturiems balsams...

keletas zodzių apie nežmonizskus maskolių... būs kražidais ir apie sudyjimą kražiozių

keletas raszių apie kražių atsistikimą... Taunoszius besotis apysaka... kalba dviejų žmonių kazintero ir Antano...

Pavargolė ir kaip gyvena kynai, apysakos... Andersono pasakos (su abrozė) 20c... Gydyklos nū balmės myrio 20c...

Knijos poetizskos.

Senkaus Jurgis 15c... Vitolloranda, pulkus poomatas isz... Dinelelcio pavarario liukamybės 10c...

Apysakos.

Kastelsybė tai nemelas pulkios apysakėlės... Historije apie gražų Mazoną, dukterį karaliaus... Pasjudikime vyrat žemę, pulklapysaka...

Mokslizski rankovėdziai ir kitokios knijos

Kniga IBLIZMŲ ir kitu visavietiniš kalbos... Apie bawiną Dievo 5c... Prieszinikas priverstas metavotis 15c...

Dvi gražios pasakėlės. Pavogti arkliai ir Mendella Didgalvis 10c.

Trusas ir kapitolas. Trumpos žintos isz... politizskos ekonomijos 10c... Lietuvystės praeitė, dabartis ir ateitis 25c...

Knijos dvasizskos knijos.

Pamokslai ant didziųjų metinių esvencų ir d... dziosios nedėlios, 50c... Plosos Žodžiai, 35c... Pfilotea arba kellas j maldingą gyvenimą 50c...

Notos dėl partapijono.

Vatpalis [valcas] 30c. Dėdienė [polka] 30c... Sudiev [mazurka] 40c.

Paveikslai [abrozai].

Kražių skerdynė 50c. Paveikslas Gedimino 30c... Paveikslas Vytauto 25c. Paveikslas Litanijos 25c...

KNINGOS

EOCNOS SPAUSTUVES.

Lietuvos istorija, nū seniausių gadynių iki... Gediminui D. L. K., paraszyta 1850 m. Simano Dankanto. Kniga pirma, ganama už 1,50c...

Historije isz lanko Francuzkos... isz po budelio kalavijo ir Kajimas, dvi pulkios... Istorija Septynių Mokintojų 10c...

Apie Joną Tvardaucką garsų burtiniką ir jo dar... bus sykū su apraszymais apie burtus 25c... Keletas zodzių apie lietuvius ir naudingi pamokinimai dėl lietuvos žmonių 10c...